

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. M. D.**, bývajúceho v B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou K.K., s.r.o., so sídlom v B., v mene a na účet ktorej koná JUDr. K. K., proti žalovaným **1/ Slovenskej republiky - Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky Banská Bystrica, pracovisko Bratislava**, so sídlom v Bratislave, Ševčenkova č. 32, **2/ Slovenskej republiky - Ministerstvo financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, **3/ Slovenskej republiky - Daňový úrad Bratislava I**, so sídlom v Bratislave, Radlinského č. 37, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 16 C 38/2007, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2009 sp. zn. 5 Co 190/2009 a rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 18. februára 2009 č.k. 16 C 38/2007-184, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 18. februára 2009 č.k. 16 C 38/2007-184 vo výroku o povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť žalobcovi 4 473 112,35 € spolu s úrokom z omeškania 8,5 % od 14. júla 2007 do zaplatenia a náhradu trov konania 89 139,35 € a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2009 sp. zn. 5 Co 190/2009 v potvrdzujúcom výroku o povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť žalobcovi 4 473 112,35 € spolu s úrokom z omeškania 8,5 % od 14. júla 2007 do zaplatenia a náhradu trov konania 89 139,35 € a vec v zrušenom rozsahu vracia Okresnému súde Bratislava V na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou doručenu súdu 13. marca 2007 sa žalobca proti žalovaným 1/ až 3/ domáhal náhrady škody 137 224 443,64 Sk z dôvodu – opakovaného nevykonania úkonu registrácie a nevydania osvedčenia o registrácii za platiteľa dane z pridanej hodnoty obchodnej spoločnosti I., s.r.o. (ďalej tiež obchodná spoločnosť) v zmysle § 4 ods. 1 zákona č.

289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty (prípád tzv. povinnej registrácie) na základe žiadosti z 15. januára 2003 (predpísanom tlačive Ministerstva financií SR). Správca dane nerešpektoval zákonnú povinnosť registrovať obchodnú spoločnosť I., s.r.o. za platiteľa dane z pridanej hodnoty (tiež DPH), v dôsledku čoho jej vznikla nemožnosť nárokovať si odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 19 734 770 Sk od momentu porušenia zákona do odstránenia protiprávneho stavu (od 1. februára 2003 do 30. septembra 2003) – vydania osvedčenia o registrácii. Obchodnej spoločnosti vznikla priama škoda 24 987 446,47 Sk (19 734 770,80 Sk skrátením práva na vydanie odpočtu DPH, 1 973 477 Sk zvýšenia dane uloženej správcem dane, 163 771,30 Sk úrok z odkladu platenia zvýšenia dane, 2 451 598,29 Sk úroky z omeškania platené obchodnou spoločnosťou pre nedostatok finančných prostriedkov, 664 829,08 Sk náklady na právne zastúpenie obchodnej spoločnosti) a ušlý zisk 112 236 997,17 Sk súvisiaci s podnikateľským projektom - obchodný dom nábytku A. v Bratislave a stratou pri predaji žalobcovho obchodného podielu v spoločnosti I., s.r.o. Ministerstvo financií Slovenskej republiky nesprávny úradný postup konštatovalo v konaní o prešetrení postupu správcu dane č. MF/5721/2004-91, o čom bola obchodná spoločnosť vyrozumená listom z 24. septembra 2004. Obchodná spoločnosť žiadosťou z 23. marca 2006 požiadala Ministerstvo financií SR o prerokovanie nároku na náhradu škody v zmysle § 18 zákona č. 58/1969 Zb.; ministerstvo žiadosť neprerokovalo, a považovalo ju za vybavenú. Obchodná spoločnosť postúpila všetky svoje nároky titulom náhrady škody žalobcovi.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 18. februára 2009 č.k. 16 C 38/2007-184 uložil žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 473 112,35 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % od 14. júla 2007 až do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 89 139,35 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia; žalobu v časti náhrady škody v sume 84 047,39 € a voči žalovaným 1/ a 3/ žalobu zamietol. Zistil skutkový stav, podľa ktorého spoločnosť I., s.r.o. podala dňa 15. januára 2003, 28. februára 2003 a 29. mája 2003 žiadosti, kde deklarovala, že splnila všetky zákonné podmienky, ktoré musí osoba podliehajúca dani splniť podľa ustanovenia § 4 ods. 1 (vtedy) platného zákona č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej tiež „zákon“). Správca dane vydal 31. januára 2003 rozhodnutie č. 600/3100/9845/03, 25. marca 2003 rozhodnutie č. 600/420/30391/03 a 16. júla 2003 rozhodnutie č. 600/420/95723/03, ktorými nevyhoveli žiadostiam spol. I., s.r.o. o registráciu za platiteľa DPH v zmysle ustanovenia § 4 ods. 4 vyššie cit. zákona. Až na základe štvrtej žiadosti I., s.r.o. z 20. augusta 2003 správca dane rešpektoval ustanovenie § 4 ods. 1 zákona,

vykonal registráciu a vydal osvedčenie o registrácii. Následne spoločnosť I., s.r.o. podala za obdobie prvého zdaňovacieho obdobia – október 2003 daňové priznanie, v ktorom si uplatnila svoje právo na odpočet dane ako keby bola registrovaným platiteľom DPH od 1. februára 2003. Správca dane odmietol právo I., s.r.o. na odpočet – vykonal daňovú kontrolu a svojím rozhodnutím z 8. marca 2004 rozhodnutím č. 600/342/47550/04 Zech. Vlk. konštatoval neexistenciu registrácie za obdobie od 1. februára 2003 až do 30. septembra 2003, neuznal vykonaný nadmerný odpočet dane vo výške 19 734 770 Sk, ale len vo výške 2 499 038 Sk a platobným výmerom z 9. marca 2004 č. 600/342/47551/04/Vlk, Zech. jej uložil zvýšenie dane vo výške 1 973 477 Sk. Rozhodnutia správcu dane č. 600/3100/9845/03 z 31. marca 2003 č. 600/420/30391/03 z 25. marca 2003 a č. 600/420/95723/03 zo 6. júla 2003 (ďalej registračné rozhodnutia) o odmietnutí registrácie za platiteľa DPH napadla spoločnosť I., s.r.o. opravnými prostriedkami, návrhom na vydanie protestu prokurátora i sťažnosťou podanou Daňovému riaditeľstvu SR. Daňové riaditeľstvo SR svojím rozhodnutím z 25. augusta 2004 uznalo sťažnosť za opodstatnenú. Daňové riaditeľstvo SR v rozhodnutí skonštatovalo, že registračné rozhodnutia správcu dane „postrádajú“ konkrétne dôvody prečo nebol daňový subjekt zaregistrovaný, čím došlo k porušeniu § 30 ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov. Zo strany Daňového úradu Bratislava I došlo k stavu vecí preukazujúceho porušenie zákona o správe daní a interných predpisov, t.j. postup Daňového úradu Bratislava I nebol pri vydávaní registračných rozhodnutí v súlade so zákonom o správe daní. Okresná prokuratúra Bratislava I vydala voči registračným rozhodnutiam protesty prokurátora č. Pd 3008/05 z 18. mája 2005, č. Pd 3009/05 z 18. mája 2005 a č. Pd 2063/04 z 18. mája 2005, ktoré správca dane nerešpektoval. Daňové riaditeľstvo SR rozhodnutiami č. 1/222/6016-43754/2005/991031 z 11. júla 2005, č. 1/22/60153753/2005/991031 z 11. júla 2005 a č. 1/222/6014-43751/2005/991031 z 11. júla 2005 protestom prokurátora nevyhovelo. Ministerstvo financií SR rozhodnutiami: č. MF/22299/1/2005, č. MF/22299/2/2005 a č. MF/22299/3/2005 všetky zo 17. októbra 2005 zrušilo vyššie uvedené rozhodnutia Daňového riaditeľstva o nevyhovení protestu prokurátora a následne Daňové riaditeľstvo SR rozhodnutiami č. 1/222/12011-84695/2005/991031 z 25. novembra 2005, č. I/222/12010-84694/2005/991031 z 3. novembra 2005, č. 1/222/12012-84693/2005/991031 z 23. novembra 2005 zrušilo registračné rozhodnutia. Pri rozhodovaní o štvrtej registrácii postupoval Daňový úrad Bratislava I v súlade s platnými predpismi (§ 4 ods. 1 zákona) a spoločnosť I., s.r.o. na základe žiadosti z 20. augusta 2003 vydal osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty 16. septembra 2003 a pridelil spoločnosti príslušné DIČ. Pri rozhodovaní súd prvého stupňa

vychádzal z ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 420 ods. 1 a § 442 ods. 1) a zákona č. 58/1969 Zb. (§ 9 ods. 1, § 18 ods. 1 a 2, § 22 ods. 1 a § 25). Uviedol, že v prípade nesprávneho úradného postupu ide spravidla o postup, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí. Nie je však vylúčené, aby škoda, za ktorú štát podľa zákona zodpovedá, bola spôsobená aj nesprávnym úradným postupom uskutočňovaným v rámci rozhodovacej činnosti, pre túto formu zodpovednosti je určujúce, že úkony tzv. úradného postupu samy o sebe k vydaniu rozhodnutia nevedú, a ak je rozhodnutie vydané, bezprostredne sa v jeho obsahu neodrazia. Z tohto pohľadu je nesprávnym úradným postupom súvisiacim s rozhodovacou činnosťou napr. nevydanie či vydanie nezákonného rozhodnutia, ak malo byť v súlade s uvedenými pravidlami správne vydané či vydané v stanovenej lehote, prípadne iná nečinnosť štátneho orgánu či iné vady v spôsobe vedenia konania. Na základe vykonaného dokazovania, vychádzajúc z princípov právneho štátu i článku 38 Listiny základných práv a slobôd (princípu právnej istoty a predvídateľnosti postupu orgánov verejnej moci) mal súd prvého stupňa za preukázané porušenie práva obchodnej spoločnosti na prerokovanie veci bez zbytočného odkladu, jej riadne zaregistrovanie za platiteľa DPH a nárok na vrátenie nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobie od 1. februára 2003 do 30. septembra 2003. Konaním žalovaného 3/ (Daňového úradu Bratislava I) došlo k porušeniu zákona č. 289/1995 Z.z. nerešpektovaním ustanovenia § 4 ods. 1 zákona a svojvoľným prekvalifikovaním žiadosti o registráciu podľa § 4 ods. 4 zákona, bezdôvodným odmietnutím registrácie za platiteľa DPH, čím došlo v priamej príčinnej súvislosti k vzniku škody. Porušením zákona došlo k odňatiu zákonnej možnosti vykonať uplatnenie odpočtu v čase, kedy na toto uplatnenie vznikol nárok z plnení dodávateľských faktúr. Celkovo vznikla týmto konaním správcu dane obchodnej spoločnosti škoda 4 791 937,14 € (priama škoda a ušlý zisk), ktorá je vyčíslená a špecifikovaná v znaleckom posudku znalkyne Doc. Ing. A. H. PhD. Predmetná škoda bola spôsobená v priamej súvislosti s vydaním *nezákonných rozhodnutí* č. 600/3100/9845/03 z 31. januára 2003, č. 600/420/30391/03 z 25. marca 2003 a č. 600/420/95723/03 zo dňa 16. júla 2003, a to tak, že v dôsledku ich vydania si spoločnosť I., s.r.o. nemohla uplatniť odpočet dane z pridanej hodnoty, čím sa zmenšil jej majetok. Nezákonnosť vyššie uvedených rozhodnutí bola definitívne vyriešená rozhodnutím Daňového riaditeľstva SR č. 1/222/12012-84693/2005/991031-r z 23. novembra 2005, ktorým bolo zrušené rozhodnutie č. 600/3100/9845/03 z 31. januára 2003; rozhodnutím Daňového riaditeľstva SR č. 1/222/12011-84695/2005/991031-r z 25. novembra 2005, ktorým bolo zrušené rozhodnutie č. 600/420/30391/03 z 25. marca 2003 a rozhodnutím Daňového riaditeľstva SR č. 1/222/12010-84694/2005/991031-r z 23. novembra 2005, ktorým bolo

zrušené rozhodnutie č. 600/420/95723/03 zo 16. júla 2003. Zákon č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v ustanovení § 1 uvádza, že osoba podliehajúca dani je platiteľom odo dňa registrácie. O registrácii vydá správca dane osvedčenie. Zákon vo vzťahu k registrácii zároveň pripúšťa len jednu platnú registráciu, nepozná možnosť spätnej registrácie daňovníka za platiteľa a ani zrušenie platnej registrácie (§ 43 zákona o dani z pridanej hodnoty) z dôvodu predchádzajúceho porušenia zákona pri zamietnutej registrácii. Obchodná spoločnosť si náhradu škody uplatnila na príslušnom ústrednom orgáne, Ministerstve financií Slovenskej republiky 23. marca 2006 (§ 18 zákona č. 58/1969 Zb.), ktoré však žiadosti nevyhovelo. Zmluvou o postúpení pohľadávky zo 14. apríla 2006 spoločnosť I., s.r.o. postúpila pohľadávku tvoriacu predmet konania na žalobcu. Vzhľadom na uvedené súd žalovanú 2/ zaviazal na náhradu škody vo výške 4 473 112,35 €; žalobu voči žalovaným 1/ a 3/ zamietol, „nakolko sa jednalo o nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup, čo je zodpovednosťou osobitného druhu upravenou zákonom č. 58/1969 Zb., kde je pasívne legitimovaný len žalovaný 2/ ako ústredný orgán, do pôsobnosti ktorého patrí odvetvie štátnej správy (§ 3 ods. 1 písm. a/, d/, § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.)“. Súd považoval návrh za dôvodný aj vzhľadom na omisívne konanie žalovaných vo vzťahu k možným námietkam voči znaleckému posudku. Vo zvyšku náhrady škody súd žalobu zamietol s poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 11/2005 z 26. októbra 2006, v ktorom bol konštatovaný správny postup správcu (v súlade s § 44 ods. 3 zákona č. 289/1995 Z.z.) pri zvýšení dane v sume 1 973 477 Sk rozhodnutím č. 600/342/47551/Vlk.Zech zo dňa 9. marca 2004. Súd žalobu zamietol v časti úroku z odkladu plnenia zvýšenia dane v sume 162 771,30 Sk a v časti 395 763,20 Sk ako dane odpočítanej z faktúry č. 2003100001, ktorá podľa znaleckého posudku nespadá do sporného obdobia. Námietku o miestnej príslušnosti nepovažoval za dôvodnú, nakolko žalovaná 2/ ju nevzniesla pri prvom úkone a preto konajúci súd je na konanie miestne príslušný (§ 84 a 105 ods. 1 O.s.p.). Ako nedôvodnú vyhodnotil i námietku premlčania vznesenú žalovanou 2/ s odôvodnením, že: „... navrhovateľ mohol nárok uplatniť najskôr 25.11.2005, kedy bolo právoplatne rozhodnuté Daňovým riaditeľstvom SR rozhodnutím č. I/222/12011-84695/2005/991031-r zo dňa 25.11.2005, ktoré zrušilo Rozhodnutie č. 600/3100/9845/03 zo dňa 31. januára 2003. Premlčacia lehota by teda uplynula v danom prípade najskôr dňa 23.11. 2008“. Nevyhovelo ani námietke, že v dôsledku odpisovania nehnuteľného majetku žalobcovi nevznikla škoda s poukazom na znalecký posudok, kde žalobca bez ohľadu na to musel majetok predať, nakolko sa dostal do platobnej neschopnosti. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej 2/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 30. júna 2009 sp. zn. 5 Co 190/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti vo vzťahu k žalovanej 2/ ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil; žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca vyvodzuje vznik škody od porušenia zákonnej povinnosti správcu dane zaregistrovať obchodnú spoločnosť za platiteľa dane z pridanej hodnoty a vydať mu osvedčenie o registrácii pre túto daň, keď správca dane (Daňový úrad Bratislava I) vo viacerých prípadoch nerešpektoval ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty, neskúmal zákonné dôvody pre registráciu, ale naopak vykonal miestne zisťovanie podľa zákona irelevantne, nepreveril čo preveriť mal, a to, čo mu zákon prikazoval – vykonať registráciu a odovzdať osvedčenie o registrácii, nevykonal. Ak správny orgán nepostupoval v súlade so zákonnými ustanoveniami upravujúcimi pravidlá jeho postupu, jedná sa o nesprávny úradný postup za ktorý štát zodpovedá v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Skutočnosť, že v rámci nesprávneho úradného postupu došlo aj k vydaniu viacerých nezákonných rozhodnutí, ktoré boli neskôr zrušené, nie je z pohľadu zodpovednosti štátu skutočnosťou relevantnou, keď vydanie všetkých neskôr zrušených rozhodnutí bolo len jedným z výsledkov či následkov nesprávneho úradného postupu. Pri skúmaní príčinnej súvislosti nesprávneho úradného postupu a škody je potrebné rozlišovať skutočnosti, ktoré podľa práva nastať mali ale nenastali od skutočností, ktoré síce nastať mohli, avšak subjekty práva nemali právnu povinnosť ich privodiť. V prípade, ak skutočnosti, ktoré nastať mali, nenastali, ide o stav v rozpore s právom a právny poriadok na tento stav spravidla viaže právne dôsledky. Uzavrel, že porušenie zákona správcom dane a jeho nesprávny postup pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona vyplýva aj z listu Ministerstva financií Slovenskej republiky z 24. septembra 2004 č. MF/5721/2004-91, ktoré viedli v priamej príčinnej súvislosti k vzniku škody. V tejto súvislosti neobstojí námietka žalovaného ohľadne čiastočného či neúplného prerokovania nároku žalobcu s ústredným orgánom pred podaním návrhu na súd, keď v prípade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom nebol na uvedené povinný (§ 9 ods. 1 veta prvá zákona č. 58/1969 Zb.). K námietke miestnej príslušnosti konajúceho súdu prvého stupňa odvolací súd uviedol, že neobstojí s poukazom na § 11 ods. 1, § 84 a § 85 ods. 3 O.s.p., v zmysle ktorých je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť zakladajúca uplatnené právo na náhradu škody a tým je aj sídlo žalovanej 3/. Navyše, žalovaná 2/ si neuplatnila námietku pri prvom úkone, ktorý jej patril, a to vo vyjadrení k návrhu zo dňa 13. júna 2007. K námietke žalovaného, že žalobca si neoprávnene odpočítal 14 % daň vo výške 19 734 770 Sk (viažucu sa k cene stavebných

prác, služieb od dodávateľov v období od 1.1.2003 do 30.9.2003, čo vyplýva najmä z rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 11/2005) odvolací súd uviedol, že ten pri rozhodovaní o zákonnosti rozhodnutia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky neskúmal skutkový stav z pohľadu teraz uplatneného nároku na náhradu škody pre nesprávny úradný postup správcu dane a keby správca postupoval v súlade so zákonom a zaregistroval by spoločnosť, nebol by dôvod na nepriznanie nadmerného odpočtu dane ani jej zvýšenia o 10 % (čo vyplýva zo znaleckého posudku - odpovede č. 18). K námietke premlčania odvolací súd uviedol, že ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. vychádza z toho, že právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Nadobudnutie vedomosti o škode predstavuje zistenie poškodeného o majetkovej ujme v konkrétnej výške, a tiež to, kto za ňu zodpovedá. V tomto prípade bolo vedomie poškodeného v takom stave, že až do 13. júla 2004 sa žalobca (resp. jeho právny predchodca) domáhal nápravy v konaniach o vrátenie nadmerného odpočtu v rámci predpisov o správe daní a nemohol do tohto dátumu subjektívne vedieť, že ide o škodu v zmysle definície škody obsiahnutej v Občianskom zákonníku, teda nemohol vedieť, že mu nebude nadmerný odpočet vrátený, pretože situáciu stále vnímal ako nevrátený nadmerný odpočet zo strany žalovaného 1/, ktorý riešil v rámci správneho – daňového konania. Škodou v zmysle občianskoprávných predpisov sa stali nároky žalobcu na vrátenie nadmerného odpočtu až vtedy, keď bolo zrejmé, že je právoplatne príslušným orgánom rozhodnuté, že nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty definitívne v rámci daňovo-správneho konania vrátený nebude, že ho nedostane, pretože tento nárok bol zamietnutý orgánmi daňovej správy. Najskôr v tomto momente mohol žalobca subjektívne dospieť k jasnému záveru, že je definitívne poškodený nevrátením nadmerného odpočtu a že môže uplatniť nárok na náhradu škody ako majetkovej ujmy vymožiteľnej vo forme súdneho konania. Vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá nadobudol poškodený až 17. októbra 2005, kedy Ministerstvo financií Slovenskej republiky zrušilo registračné rozhodnutia a potvrdilo ich nezákonnosť. V dôvodoch ministerstvo uznalo, že správca dane porušil práva I., s.r.o. aj tým, že v rozpore so zákonom a nesprávnym úradným postupom prekvalifikoval žiadosť I., s.r.o. na dobrovoľnú z § 4 ods. 1 vtedy platného zákona na § 4 ods. 4, a to bez toho, že by vyvrátil nárok na povinnú registráciu a vydal o tom rozhodnutia, ktorým nesprávnym postupom porušil zákon. Ministerstvo teda potvrdilo to, čo dovtedy správca dane tvrdo celý čas popieral a prečo vlastne celý spor vznikol. V tomto momente bolo subjektívne jasné, že išlo o nezákonne vydané registračné rozhodnutia, ktoré boli vydané správcom dane v rámci nesprávneho úradného postupu a že je možné žalovať žalovaného 2/ titulom zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č.

58/1969 Zb. Z vyššie uvedeného odvolací súd nepovažoval námietku o premlčaní práva na náhradu škody za dôvodnú. V ďalšom sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa a obmedzil sa na konštatovanie správnosti dôvodov (§ 219 ods. 2 O.s.p.). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 s použitím § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovanej 2/ podal proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa v jeho potvrdenej časti (o povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť žalobcovi 4 473 112,35 € s príslušenstvom a náhradou trov konania 89 139,35 €) mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutia v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvého na ďalšie konanie z dôvodu, že tieto v dovolaní napadnutej časti spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 234e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na nesprávne závery súdov ohľadne otázky ušlého zisku, pre priznanie ktorého neboli naplnené predpoklady pre vznik škody a príčinnej súvislosti podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Žalobca si uplatnil ušlý zisk ako originálny veriteľ, kde súdny znalec vyčíslil jeho výšku ako rozdiel medzi očakávaným ziskom žalobcu z jeho obchodného podielu ako spoločníka spoločnosti a cenou, za ktorú žalobca obchodný podiel predal. Pritom spoločnosť aj po predaji obchodného podielu podnikala a dosahovala zisky. Preto je nesprávny výklad (interpretácia) ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., že ak štát spôsobí škodu obchodnej spoločnosti, potom aj pokles trhovej hodnoty obchodného podielu spoločníka tejto spoločnosti je škodou spôsobenou v priamej súvislosti s nezákonným rozhodnutím alebo postupom. Vo všeobecnosti platí, že ak škodca zodpovedá za škodu obchodnej spoločnosti, potom bez ďalšieho nie je daná jeho zodpovednosť a pokles hodnoty majetkových účastí spoločníkov, ak spoločnosti vznikne škoda a spoločnosť pokračuje vo svojej činnosti, škodu vymáha spoločnosť. Ak je škoda vymožitelná, hodnota podielu spoločníka nie je dotknutá. Ak je škoda nevymožitelná z dôvodov na strane škodcu, potom je síce hodnota podielu spoločníka dotknutá, avšak konštruovaním priameho nároku spoločníka voči škodcovi by nápravu aj tak nebolo možné zjednať. Ak spoločnosti vznikne škoda do takej miery, že nemôže pokračovať v ďalšej činnosti, potom pohľadávku z ušlého zisku pre ukončenie činnosti vymáha na škodcovi spoločnosť, hoci v štádiu likvidácie alebo konkurzu. Ak je nárok na ušlý zisk dôvodný a vymožitelný, potom sa spoločník z výsledku likvidácie uspokojí rovnako, ako by sa uspokojil zo zisku, ktorý by spoločnosť získala, ak by škoda nenastala. Nárok žalobcu na zaplatenie ušlého zisku je nedôvodný, nakoľko predpoklady vyžadované v ustanovení § 1

ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., a to vznik škody a príčinná súvislosť, nie sú splnené. To, že sa žalobca rozhodol predat' za kúpnu cenu 3 732 405 Sk obchodný podiel v spoločnosti, ktorá mala (podľa jeho tvrdenia – ak by nepokračovala v činnosti) pohľadávku voči štátu na úhradu ušlého zisku cca stodvadsať miliónov slovenských korún, nie je v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Okrem iného z odôvodnení rozsudkov nie je jednoznačné, ktorý subjekt ušlý zisk utrpel (či spoločnosť alebo žalobca), odôvodnenia sú nezrozumiteľné a protichodné (viď strana 2 ods. 1 rozsudku súdu prvého stupňa, strana 15 ods. 3 rozsudku odvolacieho súdu). Správny význam slovného spojenia „dozvedieť sa o škode“ v ustanovení § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. je ten, že poškodený sa dozvie o škode dňom, kedy nadobudne vedomosť o relevantných skutočnostiach, bez ohľadu na to, či poškodený (ne)má subjektívnu vedomosť o právnom význame týchto skutočností, teda či vie relevantné skutočnosti správne právne posúdiť. Poškodenému vznikla škoda z dôvodu, že nemohol uplatniť odpočet DPH za služby v období od 1. februára 2003 do 31. septembra 2003, pretože v tomto období nebol registrovaným platcom DPH. O škode zodpovedajúcej výške odpočtu DPH sa poškodený dozvedel najneskôr do konca uvedeného obdobia. Poškodený, potom čo bol zaregistrovaný za platcu DPH od 1. septembra 2003 uplatnil si v prvom daňovom priznaní aj odpočet DPH za spätné obdobie za prijaté služby, hoci právny poriadok to neumožňoval. Poškodený v dôsledku svojho právneho omylu postupoval spôsobom, ktorý nebol určený na dosiahnutie nápravy. Deň 13. júl 2004 nemá pre vyhodnotenie vedomosti poškodeného o škode právny význam. Poškodený sa o nesprávnom úradnom postupe dozvie vtedy, keď zistí, že bol určitý úradný postup vykonaný. To, či je vykonaný úradný postup potrebné vyhodnotiť ako „nesprávny“, je otázka právna. Netreba, aby nesprávnosť úradného postupu deklaroval orgán verejnej moci. Súd posudzuje nesprávnosť úradného postupu ako otázku predbežnú. Rovnako sudy nesprávne vyložili § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., nakoľko začiatok plynutia premlčacej lehoty viazali na vedomosť poškodeného o vykonaní nesprávneho úradného postupu ako aj na vedomosť, kto za škodu zodpovedá. Podľa citovaného ustanovenia je pri škode spôsobenej nesprávnym úradným postupom iba jediné kritérium pre začatie plynutia premlčacej lehoty, a to vedomosť poškodeného o škode. Zistenie zodpovednostného subjektu pritom nie je pre začatie plynutia premlčacej lehoty relevantné (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. apríla 2004 sp. zn. 25 Cdo 754/2003). Podaním z 30. augusta 2010 generálny prokurátor Slovenskej republiky v zmysle § 93 ods. 3 O.s.p. navrhol prostredníctvom súdu, aby spoločnosť R. sa dovolacieho konania zúčastnila ako vedľajší účastník na strane žalobcu z dôvodu získania pohľadávky jej postúpením.

Žalovaná 2/ sa stotožnila s dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval

senát. V konaní o mimoriadnom dovolaní bola zistená existencia vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky kvalifikuje za nezlučiteľnú s obsahom práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej tiež „dohovor“) považujúc ju za vadu konania zakladajúcu prípustnosť i dôvodnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (napr. Ústavný súd Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 198/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, každý sa môže domáhať *zákonom ustanoveným postupom* svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola *spravodlivo*, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods.1 ústavy *inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom*, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele

druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámeč, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práv na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, *právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia* a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v *materiálnom ponímaní* zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu *materiálnu stránku* práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré (práva) slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej

ochrany (napr. III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06). Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutie na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (III. ÚS 305/08). Právo účastníka súdneho konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudkov vyplývajú z § 157 ods. 2 O.s.p.; obdobne tomu je aj v prípade uznesení (§ 167 ods. 2 O.s.p.). Jeho účelom je predovšetkým doložiť správnosť rozhodnutia; zároveň je aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia. Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. dáva súdom dostatočný návod na to, aké má byť odôvodnenie rozhodnutia. Z hľadiska úplnosti odôvodnenia rozhodnutia sa žiada, aby odôvodnenie obsahovalo najmä stručné a výstižné prednesy účastníkov a ich konečné návrhy, dôkazy, o ktoré súd oprel svoje skutkové zistenia, úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení dôkazov a skutočností, ktoré mal preukázané, a právne posúdenie zisteného skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení. Ak súd svoj právny záver v rozhodnutí riadne neodôvodní, jeho rozsudok zostáva nepreskúmateľný.

Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napr. *Georgidias c. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997), avšak musí zodpovedať požiadavkám zakotveným v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. Judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; *Hiro Balani c. Španielsko* 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; *Georgidias c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky v mimoriadnom dovolaní mimo iného namietal správnosť právnych záverov odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa z hľadiska určenia toho, od kedy v prejednávanej veci začala plynúť premlčacia doba na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a aké skutočnosti ju spôsobujú (súd prvého stupňa za začiatok plynutia premlčacej doby považoval 25. november 2005, kedy Daňové

riaditeľstvo Slovenskej republiky zrušilo rozhodnutie správcu dane o zamietnutí žiadosti o registráciu; odvolací súd za rozhodujúci považoval 17. október 2005, kedy ministerstvo financií konštatovalo nesprávnosť úradného postupu správcu dane a 13. júl 2004, kedy sa poškodený dozvedel o škode, t.j. definitívne sa dozvedel, že mu v daňovom konaní nebude vrátený nadmerný odpočet DPH). Nesprávnosť právneho posúdenia veci vyvodzoval z toho, ako súdy posúdili otázku „vedomosti poškodeného o škode“, s ktorou sa podľa jeho názoru mal spájať začiatok plynutia premlčacej doby. Vychádzal z toho, že poškodený sa o nesprávnom úradnom postupe dozvie vtedy, keď zistí, že bol určitý úradný postup vykonaný; nie je potrebné, aby otázku nesprávneho úradného postupu deklaroval orgán verejnej moci; nevyžaduje sa ani vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá. O škode sa poškodený dozvedel najneskôr do konca obdobia (od 1. februára 2003 do 31. marca 2003), kedy si nemohol uplatniť odpočet DPH, pretože v tomto období nebol registrovaným platiteľom DPH.

Na tomto mieste treba uviesť, že ak bola v súdnom konaní vznesená námietka premlčania voči žalovanej pohľadávke, z hľadiska procesnej ekonómie ďalšieho postupu v konaní sa súd prioritne zaoberá jej zodpovedaním, až následne pristupuje k riešeniu ďalších otázok (napr. o výške nároku a pod.), pokiaľ sa mu námietka premlčania nejaví byť dôvodná.

Obsah žaloby (jej body A až D) skutkovo vymedzuje uplatnený nárok na náhradu škody „nevykonaním povinnej registrácie daňového subjektu za platiteľa dane z pridanej hodnoty podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty nevydaním osvedčenia o registrácii s uvedením daňového identifikačného čísla (DIČ) v období od 1. februára 2003 do 30. septembra 2003, v dôsledku čoho daňový subjekt nemal možnosť požiadať správcu dane o vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty, keď na základe neskoršej registrácie a podaného daňového priznania k dani z pridanej hodnoty (za mesiac október 2003) nemal zákonný nárok na vrátenie nadmerného odpočtu (pokiaľ ide o poskytnuté služby). Posúdenie toho, či žalobou uplatnený nárok bol spôsobený nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, žalobca ponechal súdu (viď podanie žalobcu z 25. februára 2008 č.l. 100-102 spisu). Neskôr v konaní výslovne uviedol, že nárok na náhradu škody si uplatňuje tak titulom nezákonného rozhodnutia, ako aj titulom nesprávneho úradného postupu (viď podanie žalobcu z 31. marca 2008 - č.l. 122 spisu alebo podanie žalobcu z 12. februára 2009 - č.l. 163 spisu) „bez toho, aby sám bližšie špecifikoval konkrétne nezákonný postup, resp. konkrétne nezákonné rozhodnutie vo vzťahu

ku konkrétnej škode. Je totiž veľmi dôležité zistiť, či škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím, lebo tieto nároky sa uplatňujú rozdielne. Totiž škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím treba v zmysle ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. vopred prerokovať s ústredným orgánom štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí odvetvie štátnej správy, v ktorom bolo nezákonné rozhodnutie vydané, na rozdiel od škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom“, ktorá sa predbežne (podľa § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.) neprerokováva. V nadväznosti na uvedené treba ďalej uviesť, že aj počiatok premlčacej doby je ustanovený odlišne pre prípady, kedy podmienkou nároku je zrušenie nezákonného rozhodnutia. Z vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu na pojednávaní súdu z 18. februára 2009 vyplýva, že špecifikácia ušlého zisku v žalobnom petite pozostáva zo škody, ktorá vznikla na základe nezákonných rozhodnutí správcu dane (viď č.l. 178 spisu).

Dovolací súd zdôrazňuje (berúc pritom na zreteľ, že súd síce nie je viazaný právnou kvalifikáciou uvedenou v žalobe), že účastník konania je vždy povinný v žalobe uviesť skutkové tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoj nárok a označiť na to dôkazy (§ 79 ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 1 O.s.p.). Ak žaloba trpí nedostatkom označenia konkrétnych skutkových tvrdení vo vzťahu k uplatnenému nároku (resp. nárokom, ak ich je viac), prípadne ak skutkové tvrdenia nie sú úplné, určité alebo sú nejasné, je súd povinný skôr, než pristúpi k vecnému prerokovaniu veci tento nedostatok odstrániť postupom v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. Len odstránenie uvedených nedostatkov je predpokladom (východiskom) spravodlivého súdneho procesu, v ktorom súd zabezpečuje právo na súdnu ochranu (v materiálnom zmysle) porušeným alebo ohrozeným právam viazaný pritom žalobným návrhom. Nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup a s tým spojená právna zodpovednosť za vzniknutú škodu príslušným orgánom, predstavujú relatívne samostatné nároky odlišujúce sa okolnosťami, ktoré odôvodňujú ich vznik, obsah (rozsah), právne následky s nimi spojené, zánik, vrátane premlčania týchto práv. Nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup môžu ale i nemusia vzájomne súvisieť, preto je v takýchto prípadoch dôležité zrozumiteľne a určito vymedziť predpoklady právnej zodpovednosti za vzniknutú škodu. Konanie orgánu štátnej správy, ktoré je nesprávnym úradným postupom, môže byť ukončené vydaním nezákonného rozhodnutia. V prípade uvedenej kumulácie je potrebné rozlišovať, či príčinou vzniku škody (prípadne jej uplatnenej časti) bolo nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup.

V odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa (str. 10 ods. 2 a str. 12 ods. 2) sa mimo iného uvádza: „Predmetná škoda bola spôsobená **v priamej** súvislosti s vydaním **nezákonných rozhodnutí**“ „Návrh voči odporcom v 1. rade a v 3. rade súd zamietol, nakoľko sa jednalo **o nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup**, čo je zodpovednosťou osobitného druhu upravenou zákonom č. 58/1969 Zb., kde je pasívne legitimovaný len odporca v 2. rade“ V odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu (str. 15 ods. 2,3 a str. 18 ods. 1) sa uvádza: „Skutočnosť, že **v rámci nesprávneho úradného postupu došlo aj k vydaniu viacerých nezákonných rozhodnutí**, ktoré boli neskôr zrušené ... , nie je z pohľadu zodpovednosti štátu skutočnosťou relevantnou,“ „Nakoniec porušenie zákona správcom dane a jeho **nesprávny postup** pri plnení jeho úloh, vyplýva aj z listu Ministerstva financií Slovenskej republiky ..., ktoré viedli v priamej príčinnej súvislosti k vzniku škody na strane navrhovateľa. „V tomto momente bolo subjektívne jasné, že išlo **o nezákonne** vydané registračné **rozhodnutia**, ktoré **boli vydané správcom dane v rámci nesprávneho úradného postupu** a že je možné žalovať odporcu v 2. rade titulom zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zák. č. 58/1969 Zb.“

Nárok uplatnený žalobcom v tomto konaní súdy síce zhodne posudzovali ako nárok na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) avšak bez toho, aby si ozrejmili postupom v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p., na základe akých okolností si žalobca uplatňuje nárok na náhradu škody pozostávajúcej z viacerých častí, ako aj nárok na náhradu ušlého zisku. Závery súdu prvého stupňa (i odvolacieho súdu, ktorý ako vecne správne potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa), vzhľadom na požiadavky jednoznačnosti, zrozumiteľnosti i preskúmateľnosti kladené na obsahové náležitosti písomného odôvodnenia rozhodnutí, nedávajú dostatočný a nepochybný záver o tom, z akého právneho dôvodu (titulu) súdy vychádzali pri priznaní náhrady škody a ušlého zisku a akými konkrétnymi úvahami sa pritom riadili. Celkom jasne neuviedol, z akých dôvodov nárok na náhradu škody voči žalovanej 2/ považovali za dôvodný; v odôvodnení sa nejasne prelína zodpovednosť za škodu vzniknutú nezákonným rozhodnutím so škodou vzniknutou nesprávnym úradným postupom a nevyplývajú z neho jednotlivé prvky toho - ktorého zodpovednostného vzťahu. Vzhľadom na doterajší priebeh konania, najmä však z hľadiska prezentovaných stanovísk účastníkov konania, bolo legitímnym očakávaním, že uvedenú zásadnú právnu otázku jednoznačne zodpovie už súd prvého stupňa. Tak súd prvého stupňa ako i odvolací súd v písomnom odôvodnení rozhodnutí

dôsledne nerozlišujú medzi zodpovednosťou za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a zodpovednosťou vyplývajúcou z vydania nezákonného rozhodnutia, čo sa premieta aj do ich úvah o (ne)premlčaní žalobou uplatneného práva (teda i pri posúdení začiatku plynutia premlčanej doby). Zmätočne pôsobia závery súdu prvého stupňa, ktorý na jednej strane vznik škody, na ktorú zaviazal žalovaného 2/ spája len s vydaním nezákonných rozhodnutí (str. 10 ods. 2 odôvodnenia), ďalej však za priamu príčinu vzniku škody považuje protiprávny úkon - konanie daňového úradu (žalovaného 3/) v rozpore so zákonom č. 289/1995 Z.z., ktorým tento nerešpektoval § 4 ods. 1 zákona o DPH a svojvoľne prekvalifikoval žiadosť platiteľa DPH a bezdôvodne odmietol jeho registráciu (strana 12 ods. 3 odôvodnenia) a napokon vychádzajúc z nezmeneného skutkového stavu zamietnutie žaloby voči žalovaným 1/ a 3/ odvodzuje tak z nezákonného rozhodnutia ako aj z nesprávneho úradného postupu, bez bližšieho vysvetlenia (strana 12 ods. 2 odôvodnenia). Uvedený rozsudok súdu prvého stupňa odvolací súd ako *vecne správny potvrdil*, keď vychádzal z toho, že objektívna zodpovednosť štátu na náhradu škody bola spôsobená nesprávnym úradným postupom. Skutočnosť, že v rámci nesprávneho úradného postupu došlo aj k vydaniu viacerých nezákonných rozhodnutí, nepovažoval za relevantnú s vysvetlením, že **vydanie nezákonných rozhodnutí bolo len jedným z výsledkov, či následkov nesprávneho úradného postupu**. Avšak ani táto argumentácia nedáva zrozumiteľnú a jasnú odpoveď o existencii a predpokladoch toho - ktorého zodpovednostného vzťahu a navyše protirečí s vysloveným názorom odvolacieho súdu vychádzajúcim z toho, že „úkony tzv. úradného postupu samy osebe k vydaniu rozhodnutia nevedú, a ak je rozhodnutie vydané, **bezprostredne sa v jeho obsahu neodrazia** ... (str. 14 ods. 4 odôvodnenia). Pokiaľ odvolací súd vychádzal z toho, že zodpovednosť za nesprávny úradný postup nastáva, ak úkony úradného postupu k vydaniu rozhodnutia nevedú a v jeho obsahu sa priamo neodrazia, potom z logického hľadiska je protirečivým jeho hlavný argument, že z hľadiska zodpovednosti štátu nie je relevantné, ak nesprávny úradný postup je čo i len jediným následkom vydaných rozhodnutí, ktoré odvolací súd označil za nezákonné. Pri posúdení otázky premlčania (v zmysle § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.) odvolací súd uvádza (na strane 18 ods. 1 odôvodnenia uvádza: „Vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá nadobudol poškodený až dňa 17.10.2005, kedy Ministerstvo financií **zrušilo** registračné **rozhodnutia** a potvrdilo ich nezákonnosť.“ ... „V tomto momente bolo subjektívne jasné, že išlo o **nezákonné** registračné **rozhodnutia**, ktoré boli **vydané** správcom dane **v rámci nesprávneho úradného postupu** a že je možné žalovať odporcu v 2. rade ...“ ...). Odvolací súd ani pri posúdení otázky premlčania uplatneného práva v tomto prípade dôsledne nerozlišil

medzi titulmi zakladajúcimi zodpovednosť za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., hoci práve toto zistenie je dôležité aj z hľadiska či uplatnený nárok, resp. nároky treba posudzovať ešte podľa zákona č. 58/1969 Zb. alebo už podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Totiž v zmysle § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov sa zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona (t.j. pred 1. júlom 2004) a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, spravuje doterajšími predpismi. Správna aplikácia hmotnoprávnej úpravy súdom závisí od vzniku škody, t.j. okamihom kedy malo ku škode spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom dôjsť. Pokiaľ k nej došlo pred uvedeným dňom (1. júlom 2004), treba za "doterajší predpis" v zmysle uvedeného ustanovenia považovať zákon č. 58/1969 Zb. Vychádzajúc z tvrdení v žalobe, že k vzniku škody došlo v období od 1. februára 2003 do 30. septembra 2003, uplatnený nárok by bolo treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Odvolačný súd pri posúdení otázky premlčania vychádzal z ustanovenia § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

Podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. platí, že pokiaľ tento zákon neustanovuje niečo iné, riadia sa právne vzťahy ním upravené ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v ustanovenej dobe; na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Premlčanie je uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo vykonané, v dôsledku čoho môže povinný subjekt čeliť súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Účelom inštitútu premlčania je na jednej strane viesť oprávneného (veriteľa) k tomu, aby v prípade nesplnenia záväzku povinným (dlžníkom) zbytočne neodkladal uplatnenie svojho práva, na druhej strane poskytnúť dlžníkovi nástroj na obranu proti veriteľovi, ktorý svoje právo neuplatnil v stanovenej lehote. Premlčacou dobou sa rozumie doba, v ktorej musí byť vykonané právo, aby nedošlo k jeho premlčaniu. Vznesenie tejto námietky nemá za následok zánik samotného práva; dlžníkom účinne vznesená námietka premlčania bráni súdnej vymáhateľnosti premlčaného práva. Námietka

premlčania môže byť úspešne uplatnená len za predpokladu, že sa veriteľ svojho práva behom premlčacej doby nedomáhal uplatnením na súde.

Podľa § 22 ods. 1 až 3 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia. Najneskôr sa toto právo premlčí za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví. Ak je potrebné nárok predbežne prerokovať na ústrednom orgáne (§ 9 ods. 1), premlčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však po dobu šiestich mesiacov, neplynie.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný 2/ vzniesol námietku premlčania žalobou uplatneného práva už v konaní pred súdom prvého stupňa, s ktorou sa zaoberali v odôvodnení rozsudkov i súdy nižších stupňov (viď str. 10 ods. 6 rozsudku súdu prvého stupňa a str. 17 ods. 2 až str. 18 rozsudku odvolacieho súdu).

Súd prvého stupňa nepovažoval za dôvodnú námietku premlčania vychádzajúc z tohto, že začiatok plynutia premlčacej doby spájal *so zrušením rozhodnutia* správcu dane o zamietnutí žiadosti o registráciu rozhodnutím Daňového riaditeľstva SR č. I/222/12011-84695/2005/991031-4 – t.j. 25. novembrom 2005 (str. 10 ods. 6 rozhodnutia) bez toho, aby bližšie vysvetlil svoje právne úvahy najmä pokiaľ ide o subsumciu uvedenej skutočnosti pod príslušné zákonné ustanovenie. Pokiaľ uvedené zdôvodnenie chýba, nie je možné preskúmať správnosť právneho záveru, ktoré zaujal súd prvého stupňa k otázke premlčania. Navyše, predmetné rozhodnutie bolo vydané 23. novembra 2005 (nie 25. novembra 2005 ako to uvádza súd prvého stupňa). Dovolací súd mohol preto len hypoteticky dedukovať, že súd prvého stupňa vychádzal z rozhodnej právnej skutočnosti uvedenej v ustanovení § 22 ods. 1 vety druhej zákona č. 58/1969 Zb. podľa ktorej, ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia. Na rozdiel od toho odvolací súd uviedol, že nadobudnutie „vedomosti o škode“ predstavuje zistenie poškodeného, že k určitej majetkovej ujme v konkrétnej výške došlo, aj vedomosť o tom, kto za túto škodu zodpovedá (ustálil, že najskôr 13. júla 2004 sa poškodený definitívne dozvedel o nemožnosti nadmerného odpočtu

dane z pridanej hodnoty v rámci daňového konania a 17. októbra 2005 získal vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá, kedy Ministerstvo financií SR zrušilo rozhodnutia Daňového riaditeľstva SR o nevyhovení protestu prokurátora z 11. júla 2007); teda za rozhodnú právnu skutočnosť považoval kumulovanú vedomosť poškodeného o vzniku škody, jej výške, a o tom, kto za škodu zodpovedá, čo by mohlo navodzovať snahu o aplikáciu ustanovenia § 22 ods. 1 vetu prvú zákona č. 58/1969 Zb. V takom prípade bolo povinnosťou odvolacieho súdu postupovať podľa § 213 ods. 2 O.s.p., čo však z obsahu spisu ale nevyplýva. Avšak i takto vyslovený predbežný záver by mal korešpondovať s nepochybne ustáleným právnym titulom. Odvolací súd túto dôležitú právnu väzbu vo svojom zdôvodnení nerozvádza, ani bližšie nevysvetľuje. Formulácia jeho dôvodov (záverov) nepôsobí jednoznačne ale skôr protichodne. I keď najprv odvolací súd vychádza z toho, že v prejednávanom prípade sa jedná o nesprávny úradný postup, keď za podstatné nepovažuje zrušenie registračných rozhodnutí, pri otázke premlčania práva na náhradu škody ohľadom začatia plynutia premlčacej doby už svoj názor modifikuje (... „Vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá nadobudol poškodený až dňa 17.10.2005, kedy Ministerstvo financií **zrušilo** registračné **rozhodnutia a potvrdilo ich nezákonnosť**.“ ... „V tomto momente bolo subjektívne jasné, že išlo o **nezákonné vydané** registračné **rozhodnutia**, ktoré boli **vydané** správcom dane **v rámci nesprávneho úradného postupu** a že je možné žalovať odporcu v 2. rade ...“ ...). Ustálenie správneho titulu uplatnenia nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. vrátane jasne definovaných a formulovaných jej jednotlivých obligatórnych obsahových náležitostí predurčuje právnu úpravou, ktorou sa potom bude riadiť otázka premlčania tohto práva. Základom je vždy dokonalý (určitý a zrozumiteľný) žalobný návrh (§ 79 O.s.p.), ku ktorému následne pristupuje rozhodovacia činnosť súdov, správnosť ktorej (vo vzájomnej spojitosti) môže byť predmetom posúdenia v opravnom konaní. Ak totiž podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody je zrušenie rozhodnutia pre nezákonnosť, pre začiatok plynutia trojročnej subjektívnej premlčacej doby v zmysle ustanovenia § 22 ods. 1 vety druhej zákona č. 58/1969 Zb. je podľa jeho výslovného znenia rozhodujúci deň doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia; nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je potrebné vopred prerokovať s ústredným orgánom. V takom prípade, premlčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie po dobu šiestich mesiacov, neplynie. Ak ale podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody je nesprávny úradný postup, potom pre začiatok plynutia trojročnej subjektívnej premlčacej doby v zmysle ustanovenia § 22 ods. 1 vety prvej zákona č. 58/1969 Zb. je rozhodujúci okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode, v takom prípade na rozdiel

od škody uplatňovanej vydaním nezákonného rozhodnutia, pre plynutie premlčacej doby nemá právny význam zrušenie rozhodnutia, ktorému prípadne i predchádzal nesprávny úradný postup ani deň jeho doručenia (oznámenia) poškodenému. Predpoklad hypotézy právnej normy § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. (pokiaľ ide o začiatok plynutia premlčacej doby práva na náhradu škody v dôsledku nesprávneho úradného postupu) sa totiž nespája s vedomosťou poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá ale ani s jeho vedomosťou o tom, či a prípadne kedy nesprávnosť úradného postupu bola vyslovená (konštatovaná) príslušným orgánom; teda nevyžaduje sa, aby poškodený mal vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá - v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. za škodu je zodpovedný vždy štát (§ 18 a § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Jediným predpokladom začiatku plynutia premlčacej doby je okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode. Poškodený sa dozvie o škode vtedy, ak sú mu známe *skutkové okolnosti*, z ktorých možno zistiť vznik škody (v predpokladanej výške) zakladajúcej jej uplatnenie v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., preto nie je určujúce, či napríklad (ne)správnosť úradného postupu bola v inom konaní zisťovaná, prípadne vzniknuté následky mohli byť v takom konaní reparaovateľné a či výsledky takéhoto konania (jeho právne závery) boli poškodenému známe; v uvedenom okamihu teda nemusí byť daná (napr. z rozhodnutia súdu vyplývajúca) nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednosti povinného subjektu.

Z odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa i pokiaľ ide o otázku začatia plynutia premlčacej doby pri náhrade škody uplatnenej v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. je zrejmé, že nespĺňajú náležitosti odôvodnení rozhodnutí v zmysle citovaného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p. a rovnako požiadavky, ktoré vyplývajú z práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V nadväznosti na uvedené treba uviesť, že ak je rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný, pretože nedošlo k rešpektovaniu zásad uvedených v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. a § 132 O.s.p. (čo je aj tento prípad), musí odvolací súd takéto rozhodnutie zrušiť (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), v inom prípade (pokiaľ dôjde k jeho potvrdeniu – v danom prípade došlo k potvrdeniu takého rozhodnutia) konanie zaťažil vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesný postup odvolacieho

súdu zavŕšený potvrdzujúcim rozsudkom a rovnako i postup súdu prvého stupňa v mimoriadnom dovolaní napadnutej časti (rozsahu) je zaťažený vadou v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. a písm. b/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2, ods. 3 O.s.p. zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku o povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť žalobcovi 4 473 112,35 € spolu s úrokom z omeškania 8,5 % od 14. júla 2007 do zaplataenia a náhradu trov konania 89 139,35 € i rozhodnutie súdu prvého stupňa v potvrdenom výroku o povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť žalobcovi 4 473 112,35 € spolu s úrokom z omeškania 8,5 % od 14. júla 2007 do zaplataenia a náhradu trov konania 89 139,35 €) a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, ods. 3 O.s.p.).

Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolaciemu súdu nebola daná možnosť zaoberať sa vecnou správnosťou rozhodnutia ani ďalšími námietkami uvedenými v mimoriadnom dovolaní.

Generálny prokurátor podal návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania (§ 93 O.s.p.) opierajúci sa o postúpenie prisúdenej pohľadávky (zmluvný prevod) bez preukázania zmluvného postúpenia. Oprávnenie podať návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania patrí účastníkom konania alebo tomu, kto o tento vstup požiadal (t.j. vedľajšiemu účastníkovi) porovnaj § 93 O.s.p.; zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, aby takýto návrh mohol podať sám generálny prokurátor v konaní o mimoriadnom dovolaní, a to i v prípade, ak v podnete účastník takýto návrh neinicioval. Dovolací súd preto na takýto návrh nemohol vziať zreteľ. V ďalšom konaní oprávneným subjektom nič nebráni v podaní účinného návrhu na vstup vedľajšieho účastníka do konania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. marca 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková